

Regeringskansliet Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: ju.L4@regeringskansliet.se.

Yttrande över betänkandet En ny lag om ordningsvakter m.m. (SOU 2021:38)

Er beteckning: Ju 2021/02070

Inledning

Länsstyrelsen har givits möjlighet att yttra sig över ordningsvaktsutredningens slutbetänkande *"En ny lag om ordningsvakter mm."* (SOU 2021:38). Utredningen är en genomlysning av företeelsen ordningsvakter och föreslår en rad åtgärder och lagändringar kopplade till hur ordningsvakter används i Sverige samt deras befogenheter, utbildning mm. Länsstyrelsen yttrar sig främst utifrån ansvarsområdena godkännande av personal i auktoriserat bevakningsföretag samt tillsyn av auktoriserade bevakningsföretag.

Länsstyrelsens övergripande synpunkter

Länsstyrelsen ser övervägande positivt på de förslag i utredningen som tydligt syftar till att förstärka ordningsvakternas ställning som brottsförebyggande och trygghetsskapande aktörer i samhället. Däribland utökad utbildning med möjlighet till studielån, utökade befogenheter som avlastar Polismyndigheten samt ökad samverkan med Polismyndigheten.

Förlängd grundutbildning samt utökade befogenheter

Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag om att grundutbildningen för ordningsvakter utökas från 80 timmar till 160 timmar. I Sverige har ordningsvakter ett långtgående mandat att använda tvångsmedel vid ordningsstörningar och det är därför viktigt att de står väl rustade för uppgiften. Komplexiteten i ordningsvakternas uppdrag har också ökat slår utredningen fast. En anledning till detta är att ordningsvakter idag används i helt andra miljöer och vid andra uppdrag än vad tanken var i början av 80-talet då möjligheten att förordna ordningsvakter först kom.

Beträffande förslaget att ordningsvakter ska kunna förverka omhändertagen alkohol av ringa värde samt transportera frihetsberövade personer i väntan på polismans beslut om åtgärd ser länsstyrelsen att det bör kunna ske utan någon större förberedelse. Vid länsstyrelsens tillsyn av auktoriserade bevakningsföretag har det lyfts fram av vissa företag att det är ett problem i glesbygd med långa väntetider på polisen vid omhändertaganden. Det tar

resurser från bevakningsföretaget som behöver avdela ordningsvakter som ska kvarhålla den omhändertagna personen, ibland i flera timmar, i avvaktan på att polispersonal ska anlända för att genomföra transport eller ta beslut om att släppa en person. En möjlighet att kunna transportera frihetsberövade personer till närmsta polisman, sjukhus, eller tillnyktringsenhet är något som är efterfrågat av bevakningsbranschen är länsstyrelsen uppfattning.

Gällande förslaget om att ordningsvakter ska kunna få genomföra kroppsvisitering för att säkerställa identiteten på en person ser länsstyrelsen att det kan behöva förtydligas i utbildning och ev. föreskrifter hur sådan visitation ska gå till. Frågor som kan uppstå är exempelvis om en manlig ordningsvakt ska kunna kroppsvisitera en gripen kvinna eller om det i ett sådant fall ska göras av en kvinnlig ordningsvakt.

Länsstyrelsens handläggning vid godkännande för anställning i auktoriserat bevakningsföretag

Majoriteten av de ärenden som handläggs av länsstyrelsen inom bevakningsområdet är ansökningar om godkännanden av personal som ska arbeta i auktoriserade bevakningsföretag. Utredningen föreslår att momentet med remiss till Säkerhetspolisen för registerkontroll ersätts av en remiss till Polismyndigheten. Det innebär att kravet på *medborgerlig pålitlighet* tas bort vid prövningen. Länsstyrelsen ska fortsatt göra slagningar via direktåtkomst till misstanke- och belastningsregister som sedan kompletteras med en remiss till Polismyndigheten som ska bedöma den enskildes lämplighet för anställning.

Länsstyrelsen uppfattning är att det finns fördelar med rådande ordning där Säkerhetspolisen utför registerkontroll åt länsstyrelsen samt har en löpande kontroll mot sina register. Det finns ett stort värde i kontrollen som utförs och att Säkerhetspolisen via sk. spontanulämningar meddelar ansvarig länsstyrelse när en redan godkänd person av någon anledning hamnat i Säkerhetspolisens register. Länsstyrelsen kan även få kännedom om sådana förhållanden kring en person som nödvändigtvis inte behöver innebära att det finns en lagakraftvunnen dom i brottsmål men som ändå kan påverka bedömning i det enskilda godkännandeärendet.

Om kravet på medborgerlig pålitlighet tas bort och istället ersätts av ett yttrande från Polismyndigheten bör det fastslås en miniminivå på vad Polisens yttrande ska innehålla för uppgifter. Fördelen är att Polisen har tillgång till fler register än endast misstanke- och belastningsregister, ex. spaningsregistret som kan innehålla uppgifter om ex. samröre med gängkriminalitet. Det handlar slutligen om att Polismyndigheten ska bedöma om den som godkännande söks för är en lämplig person att arbeta inom auktoriserat bevakningsföretag. Då Säkerhetspolisens registeruppgifter föreslås utgå ur länsstyrelsens prövning är det extra viktigt att remissförfarandet till Polismyndigheten blir så uttömmande som möjligt för

att undvika att kriminellt belastade eller på annat sätt olämpliga personer kommer in i bevakningsbranschen.

Utredningen har bedömt att länsstyrelsernas arbetsbelastning skulle öka på tillsynssidan då länsstyrelsen skulle behöva utföra den löpande registerkontroller av redan godkänd personal. En uppskattning av kostnaden för att ta fram ett automatiserat system för detta är att det skulle kosta ca 1 miljon kronor. Länsstyrelsen vill framföra att personaltillgången varierar kraftigt mellan de olika länsstyrelserna som arbetar med tillstånd och tillsyn av bevakningsföretag. Det innebär att förutsättningarna att bedriva kontroller och tillsyn ser olika ut över landet. Ett automatiserat system är därför helt nödvändigt för ändamålet och medel bör skjutas till för ett framtagande av detta.

Övriga synpunkter

- Det ökade användandet av ordningsvakter för trygghetsskapande och brottsförebyggande ändamål i samhället bör kontinuerligt utvärderas och studeras för att man ska se om det har uppnådd effekt.
- Polismyndigheten och kommunernas alkoholhandläggare bör delta i utbildningen för ordningsvakter gällande alkohollagen (2010:1622) och ansvarsfull alkoholservering (AAS).
- Det bör finnas en ansvarig person hos Polismyndigheten i varje lokalpolisområde för ordningsvaktsverksamheten. Upplevelsen är idag att det ser lite olika ut över landet.
- Regeringen bör på sikt se över möjligheten att ordningsvakter som arbetar i krogmiljö eller hos andra privata aktörer blir anställda av Polismyndigheten istället. Detta för att undvika beroendeställning till den som arbetet utförs för.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med förvaltningshandläggare Gusten Windelhed som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Linnea Lagergren, utvecklare folkhälsa, Ulrika Viklund, samordnare brottsförebyggande arbete samt Anna Karlsson, länsamordnare ANDTS-frågor medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.